

Sockenkyrkonätverket

Medlemsbrev nr. 1, december 2017

Välkomna till Sockenkyrkonätverkets nya medlemsbrev!

Vi i ledningsgruppen hoppas att på detta sätt kunna hålla medlemmarna underrättade om pågående verksamhet och vad som händer med kyrkorna. För närvarande arbetar vi med två viktiga uppgifter.

För det första håller vi på med en serie överläggningar inom och utom Svenska kyrkan, som vi hoppas ska resultera i ökad utbildning och kunskapspridning, och om möjligt en gemensam strategi för att uppnå detta. Utan kunskap försvinner intresset för att bevara och nyttja kyrkorna, hos allmänhet och politiker lika väl som hos kyrkans förtroendevalda, präster och övriga anställda. Ju yngre människor är desto mindre vet de och desto mindre beröring har de haft med kyrkorna. Nuvarande situation är som en skenbild där stödet för sockenkyrkorna mycket beror på äldre generationer, som efter hand försvinner. Det är som ett timglas där sanden sakta rinner ut.

För det andra hoppas vi att så många som möjligt av er ska vilja vara med i stiftsvisa medlemsgrupper, som kan arbeta för detta mål inom varje stift. Ta därför gärna kontakt med någon av dem som har åtagit sig att försöka organisera de första stiftsgrupperna inom vårt nätverk; Martin Giertz, Linköpings stift, Robin Gullbrandsson, Skara, Barbro Melander, Lund, eller Peter Olausson, Karlstad. Alla ingår i ledningsgruppen och adresserna finns på hemsidan.

En annan sak alla kan hjälpa till med är att sprida kunskap och intresse för Hanna Enefalks just utkomna bok, *Svenskarna och deras kyrkor*, se medlemserbjudande från Medströms förlag. Kanske blir flera av er inspirerade att recensera den. Det är den sista av de böcker som Sockenkyrkonätverket har beställt och finansierat. Nu står vi inför den gemensamma utmaningen att se till att de blir väl spridda och använda, inte minst för studiebruk. Mer information om böcker från Sockenkyrkonätverket finns på hemsidan: <http://www.sockenkyrkonatverket.se/kunskapsbank/bokpresentationer/>

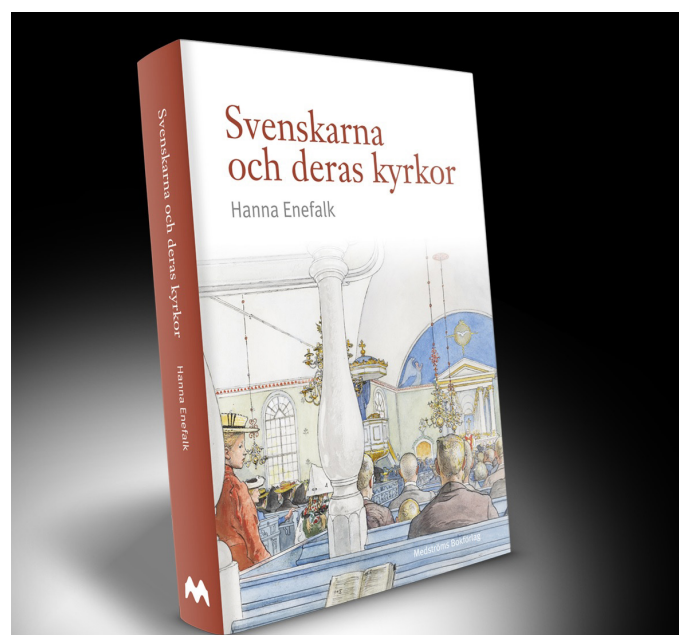
För ledningsgruppen
Sten Rentzhog



Ny bok från Sockenkyrkonätverket - "Svenskarna och deras kyrkor" av Hanna Enefalk

Under hösten har Hanna Enefalks bok "Svenskarna och deras kyrkor" har getts ut på Medströms förlag. Boken har tillkommit på initiativ av Sockenkyrkonätverket, som sedan 2011 arbetat på att få fram en lättillgänglig publikation som sätter in de svenska kyrkobyggnaderna i sin historiska kontext. Nätverket har glädjande nog kunnat utverka en finansiering för boken genom Kungliga Vitterhetsakademien.

Nätverkets medlemmar kan köpa "Svenskarna och deras kyrkor" till specialpriset 219 kr via Bokus (<https://www.bokus.com/>). Ange koden "kyrkor" i kassan!





Kyrkogårdsvandring med Sven Jensén på Emmislövs kyrkogård i Östra Göinge kommun.

Kyrkogårdsförmedling i Skåne

Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne har initierat ett projekt för att sprida kunskap om kyrkogårdar och entusiasterna fler att ta reda på, berätta om och guida på kyrkogårdar. Projektet har bäring på de nationella kulturmiljömålen med målet att entusiasterna fler att lära sig, och berätta, om kulturmiljöerna, från olika perspektiv och med olika historier.

Intresset för kyrkogårdar som kulturmiljöer har växt de senaste åren och projektet kom till som ett svar på detta. Inte minst kommer intresset från hembygdsrörelsen. Målet är en studievägledning som förmedlar grundläggande fakta om det formella lag- och regelverk som reglerar skötsel och åtgärder på kyrkogårdarna, hur kyrkogårdarnas form och utseende utvecklats, perspektiv på vad vi bevarat och bevarar på kyrkogårdarna och hur det kan påverka vår bild av historien. Slutligen ett avsnitt om olika sätt att berätta och inspirerande tips om hur man kan göra.

Projektet genomförs i samverkan mellan Skånes Hembygdsförbund, studieförbundet Vuxenskolan och en referensgrupp med medlemmar från flera olika hembygdsföreningar, lokalhistoriska forskare, släktforskare och andra historie- och kyrkogårdsintresserade.

Åsa Eriksson Green

Vägar till kyrkorna i arkiven - del 1 Fornsök

Det är Riksantikvarieämbetets söksida för alla fornminnen och kulturhistoriska lämningar.

<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>

Tryck ner ctrlknappen och klicka på fornsök ovan samtidigt. Då får du upp en karta över Sverige. Uppe i vänstra hörnet finns en plus/minus symbol. Genom att klicka på plus kan du förstora kartan, och sen kan du flytta den till den plats, kanske din egen hemsocken, som du vill undersöka. Rör pilen eller klicka på handen i menyn till vänster. Snart kommer det upp symboler, ibland blåa fält.

På menyn upp till vänster finns ett i? Om du klickar på den, och sedan på en symbol du vill veta vad den står för, kommer information upp i textfältet till vänster om kartan. Där finns all information lagrad, som finns tillgänglig, om fyndet, fornlämningen eller som det heter på fackspråk, övrig kulturhistorisk lämning.

Kartan som finns på fornsök är en oerhört bra, detaljrik s k topografisk karta, där alla gamla ortnamn står.

Martin Giertz

Aktuellt lästips om Kulturmiljölagen i rättspraxis

KML – Kulturmiljölagen är central för historisk kulturmiljö, och då inte minst kyrkliga kulturminnen, nämligen KML 4 kapitlet. Det är inte alltid klart hur lagen skall tolkas, och advokat Jan-Mikael Bexhed, som en gång föreläst i Sockenkyrkonätet, har i en intressant uppsats sammanfattat hur lagen tolkats i domstolstvister. Det är olika kammarrätter som i första instans avgör, och Högsta förvaltningsdomstolen i sista instans (f.d. Regeringsrätten).

Uppsatsen finns i *Förvaltningsrättslig tidskrift, nr 3/2017* och har titeln *Kulturmiljölagen i rättspraxis*. Uppsatsen belyser på ett klargörande sätt hur t ex tillstånd för omändring av kyrka invändigt har bedömts i en rad fall.

Uppsatsen är viktig och helt nödvändig för alla som vill vara uppdaterade kring denna, som Jan-Mikael Bexhed säger, "lag av osynkroniserade hopklipp av flera äldre regleringar" som "lagtekniskt inte håller särskilt hög klass".

Martin Giertz

Ny bok om kyrkorna och kulturvården

Under hösten har det kommit ytterligare en bok om de svenska kyrkorna som kulturarv, här med fokus på kulturvården. "Alla dessa kyrkor - Kulturvård, religion och politik" är utgiven av Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet. Den är en delrapportering av forskningsprojektet *Gamla kyrkor – nya värden. Bruk och förvaltning av kyrkor i ett förändrat samhälle* (RAÄ och SvK 2013-2015) och *Hur blev Svenska kyrkan ett nationellt kulturarv?* (VR 2014-2018, pågår ännu). Bakom de 16 kapitlen står forskare och yrkesverksamma personer som i perioder har varit löst knutna till projektet.



Kommande bok och skiva om kyrkorglar

Nu i december 2017 ger Skara stiftshistoriska sällskap ut en bok om det kulturarv som orglarna utgör i Skara stifts kyrkor. Tio olika författare presentera olika aspekter på ett klingande och hantverksmässigt arv. Särskilt uppmärksammas de västgötska orgelbyggarna genom seklerna. Till boken hör en CD där ett urval av 15 orglar från olika tider lyfts fram. För inspelningarna har organist Anders Börjesson, Mariestad, och inspelningstekniker Erik Sikkema svarat.



Kulturvårdstema i oktobernumret av "Axess"

Tidskriften "Axess" har nyligen i sitt oktobernummer 7, haft temat: "Kampen mot kulturarvet".

Numret innehåller en rad intressanta uppsatser som direkt berör våra medlemmar, t ex Gunilla Kindstrands artikel om kulturarvspolitiken, där bl a Riksantikvarieämbetets förändrade roll granskas.

Numret rekommenderas varmt för våra medlemmar.

Martin Giertz

Nästa nummer av medlemsbladet beräknas utkomma sommaren 2018.



Sockenkyrkonätverket vill bidra till att bevara och sprida kunskap om våra sockenkyrkor.

Genom sockenkyrkorna kan vi i hela landet uppleva och få kunskap om det svenska samhället, tidigare generationer, deras världsbild och levnadsvillkor under tusen år. Tillsammans bildar kyrkorna vårt största sammanhållna kulturarv.

Kyrkorna är byggda gemensamt, rör ett gemensamt förflutet, kan ge trygghet och gemenskap åt alla. Det är ett nationellt ansvar att bevara dem för framtida generationer. Kyrkobyggnadernas värde går inte att gradera. Det är inte den enskilda sockenkyrkan utan alla tillsammans som är ett omistligt kulturarv.

Sockenkyrkonätverket arbetar med

Informations- och kunskapspridning för att öka intresset för sockenkyrkorna och kunskapen hos tjänstemän och förtroendevalda. Exempel på detta är TV-serien ”Kyrkornas hemligheter” och flera böcker, senast ”Svenskarna och deras kyrkor” av Hanna Enefalk.

Opinionsbildning i form av artiklar, uppvaktningar och samråd med organisationer inom kyrka och samhälle som kan påverka kyrkornas framtid. *Samverkan* genom att försöka förena alla intressenter inom och utom Svenska kyrkan i gemensamma ansträngningar för att sprida kunskap och väcka intresse för sockenkyrkor och deras bevarande.

Var och en som vill medverka till sockenkyrkornas bevarande är välkommen att bli medlem i nätverket. Medlemmarna kallas till nätverkets möten och seminarier och får del av dess nyhetsbrev. Varje medlem bör medverka i nätverkets arbete och värva medlemmar, särskilt med bakgrund inom till exempel forskning, undervisning, kulturmiljövård och journalistik.

www.sockenkyrkonatverket.se

